

HOMES I DONES PROTAGONISTES A LES INSTITUCIONS DEMOCRÀTIQUES CATALANES

**PRESENÇA I PERMANÈNCIA ALS CÀRRECS,
1977 – 2019**

**Marta Corcoy
Josep Alacid
Eduard Alacid**

Octubre de 2020

1. INTRODUCCIÓ

El present informe resumeix els aspectes metodològics més importants del disseny i la construcció del *Banc de dades Homes i Dones protagonistes a les institucions democràtiques a Catalunya*. Concebut i elaborat inicialment (1977-2008) per Marta Corcoy Rius i Patricia Laura Gómez.

Aquesta iniciativa s'emmarca en el programa *Ciutats i Persones*, iniciat per Maria de la Fuente Vázquez, de l'Institut de Ciències Polítiques i Socials (ICPS)

L'informe corresponent als períodes de mandat/legislatius compresos entre el 2008 i 2011, així com la depuració i tractament de les dades dels períodes anteriors, el va realitzar l'equip format per Marta Corcoy Rius, Carolina Barber Albors, Tomàs Ezpeleta Pastor i Xesco Montañez Zarcero. En aquell període (2011) el grup de recerca *Ciutats i Persones*, de l'Institut de Ciències Polítiques i Socials (ICPS), estava coordinat per Maria Freixanet Mateo.

L'informe corresponent als períodes de mandat/legislatius compresos entre el 2011 i el 2015, 2015-2019 i l'actual 2019-2023, es presenta actualitzat i millorada la conceptualització, tenint en compte l'històric dels períodes anteriors. A l'equip, coordinat per Marta Corcoy, s'hi han incorporat altres persones tant pel que fa al suport de documentació com del sistema d'informació: Berta Florés Paredes i Cristina Paris Forné, suport documentació; Josep Alacid Peñalver i Eduard Alacid Peñalver, sistema d'informació i gestió, confecció de les bases de dades.

El Banc de Dades. En què consisteix?

El Banc de dades consisteix en una eina de dades primàries per a utilitzar en investigacions i altres aspectes relacionats amb la presa de decisions en polítiques públiques, que presenta un ampli ventall de variables simples, tal i com detallem en les següents pàgines.

Es tracta d'una eina estadística la qual permet l'anàlisi quantitativa diacrònica i sincrònica de les característiques dels i les protagonistes de les institucions polítiques públiques. Podem afirmar que conforma una "memòria estadística" dels darrers 40 anys de democràcia a Catalunya.

Un dels avantatges més importants que ofereix un instrument com aquest Banc de dades és que es tracta d'un cens dels i les protagonistes catalanes en les institucions democràtiques que es podrà actualitzar periòdicament per donar compte de les altes i

baixes en la composició de les diferents institucions que l'integren, així com de la incorporació de properes comtesses electorals i els seus resultats.

Un altre dels beneficis consisteix en la seva àmplia varietat d'usos ja que disposa de diverses taules de contingència i d'uns índexs i indicadors socials, segons les diferents hipòtesis de treball.

Els indicadors, a diferència de les estadístiques, permeten mostrar situacions específiques que poden comparar-se a través del temps i de diferents espais, compilant informació procedent d'estadístiques fiables o construint-los a partir de dades que no es troben sistematitzades.

No hem de perdre de vista, però, que els resultats d'una investigació es construeixen a partir de premisses ideològiques, i que els programes informàtics no fan res més que processar una operacionalització, és a dir un traspàs, dels marcs teòrics amb els quals s'elaboren els discursos científics.

La seva composició

El Banc de dades està conformat per set bases de dades subdividides en tres grups.

Les seves unitats d'anàlisi són les persones que formen i/o han format part de les diferents institucions democràtiques des de les primeres eleccions democràtiques de la transició (1977) fins al moment actual (desembre de 2019). Parlem de més de 40 anys i de més de 50 processos electorals.

El primer grup està integrat per quatre bases de dades que contenen les persones integrants de les institucions polítiques de Catalunya, és a dir, Ajuntaments, Consells Comarcals, Diputacions i Parlament.

El segon grup conté dues bases amb la informació dels càrrecs d'elecció democràtica a les quatre províncies catalanes que integren i/o van integrar el Congrés dels Diputats i el Senat, així com el Parlament Europeu.

L'últim grup consisteix en una única base de dades que recull part de la informació de totes i tots els integrants de les institucions referides i que permet donar compte de la participació de cadascun d'ells en les diferents instàncies de representació política.

L'equip actual i també els anteriors hem anat desenvolupant eines ofimàtiques (bases de dades, fulls de càlcul, ...) de diferents formats i amb diferents finalitats, que ens permeten i faciliten la captura de

dades i el seu tractament i explotació, per elaborar els fitxers que oferim.

Les fonts d'informació

Les principals fonts d'informació emprades per a l'elaboració del Banc de dades han estat en aquests darrers períodes les següents,

- Les webs de tots els ajuntaments de Catalunya, consells comarcals, diputacions, Congreso de los Diputados, Senado, Parlament de Catalunya i Parlament europeu.
- Si la informació no es troba al web -a l'apartat corresponent- es cerca les actes de Ple de constitució de les corporacions o de les diferents institucions en què consten els nomenaments de tinences d'alcaldia, les responsabilitats i l tots els càrrecs electes escollits democràticament. Aquesta informació habitualment està al portal de transparència.
- En cas que les actes del Ple no estiguin disponibles, es fa la cerca del cartipàs que es troba també al portal de transparència i/o al web.
- Si s'han produït mocions de censura o canvis en les alcaldies o presidències de la institució, es registra si es disposa de tota la informació en data juliol de 2020
- Butlletins oficials de les províncies amb les candidatures electes.
- Pàgines web del MuniCat (municat.gencat.cat) i de l'IDeSCat -Institut Català d'Estadística- (ww.idescat.cat)

2. METODOLOGIA

La finalitat de qualsevol metodologia és la de donar compte del procés d'investigació científic i no dels resultats de la mateixa. És per això que tot seguit detallem els diversos passos duts a terme per al disseny i l'elaboració del *Banc de dades*, doncs creiem que el seu coneixement és indispensable per al posterior ús, tractament i actualització d'aquesta eina de treball.

Les dades introduïdes per a cadascuna de les institucions s'han confeccionat en diferents bases de dades, perquè les variables, en alguns casos, són semblants, però les categories no sempre corresponen a denominacions idèntiques com, per exemple, la duració dels períodes de govern/legislatius.

Cadascuna d'aquestes bases de dades que conformen el *Banc de Dades* contenen la descripció i la denominació de les seves variables i categories específiques, a través d'una síntesi que està disponible en les mateixes bases.

En el present informe i en els fitxers que la comunitat investigadora podrà descarregar de la plataforma de l'Institut de Ciències Polítiques i Socials (ICPS), s'ha fet un esforç per homogeneïtzar els fitxers de bases de dades de les 7 institucions.

a. Un fitxer que recull la composició de la mateixa després dels canvis produïts arran el darrer procés electoral

b. Un fitxer amb els moviments històrics que s'han produït en la institució des de les primeres eleccions democràtiques

i també, per al conjunt de fitxers:

1. Un fitxer amb l'anàlisi conjunt de totes i tots els electes per al conjunt de les institucions.

2. Un fitxer amb tots els codis per a fer possible l'anàlisi de la informació històrica

En totes aquestes bases de dades, tal i com ja hem mencionat, les unitats d'anàlisi són les persones que al llarg del mandat electoral van formar part de la institució, mentre que les variables generals són les següents:

Cens Únic d'Electes:

- *Identificador del càrrec electe*: id autonumèric, clau única
- *Nom I cognoms* :
- *Sexe* : *Dona, Home*
- *Observacions de l'electe* : *Previst per a recollir l'alta (el primer procés electoral pel qual ha estat electe) i baixa (baixa en el darrer càrrec i institució de la qual ens consta que ha format part (de les 7 institucions contemplades en el Banc de Dades)*

Cens d'Electes de cada institució:

- *Identificador de l'electe*: el mateix que l'Id del Cens Únic d'Electes)
- *Tipus d'institució*: (Ajuntament, Consell Comarcal, Diputació, ...)
- *Institució*: En informes anteriors l'anomenàvem "Territori". Cadascun dels Ajuntaments, Consells Comarcals, Diputacions, ...).

Concreció del Tipus d'Institució, que es correspon amb un territori determinat.

- *Cens*: Cens de població del territori sota responsabilitat política de la institució. Totes elles estan territorialitzades.

Totes elles estan territorialitzades.

- *Llista/partit* : Llista electe en la que es va presentar la persona en la institució
- *Data d'alta*: data en que la/l'electe causa alta en la institució
- *Data de baixa*: data en que la/l'electe causa baixa en la institució
- *Període del Mandat/Legislatura*: s'identifica el núm. d'ordre del període de mandat/legislatiu de la institució així com el període (any d'inici i any de finalització).

- *Situació de govern/oposició*: La informació que incorporem actualment ens indica les situacions en les quals ens consta que la/l'electe es troba en tasques de "govern" i en cas contrari, d'oposició.
- *Càrrec*: Càrrec que ocupa la/l'electe en la jerarquia política de la institució
- *Responsabilitat*: Polítiques públiques que li han estat delegades
- *Observacions*: Previst per a recollir el motiu d'alta (el primer procés electoral per al que ha estat electe en el subtipus d'institució) i el motiu de baixa en el darrer càrrec ocupat), així com qualsevol altra dada rellevant, canvi de llista/partit, canvi de responsabilitat, ...

Variables calculades:

Per a cada institució:

- *Reelecció*
- *Permanència a la institució*
- *Canvi de grup polític*
- *Canvi de responsabilitats*

Per al conjunt d'institucions:

- *Nombre d'institucions en les quals l'electe està o ha estat integrat.*

Les Institucions

La base de dades conté totes les diferents comtase selectorals de les 7 institucions següents,

01-Ajuntaments

02-Consells Comarcals

03-Diputacions

04-Parlament

05-Congrès

06-Senat

07-Europa

Període d'entrada de dades

La primera càrrega de dades general es va fer entre els mesos d'octubre i desembre de 2019.

La segona càrrega de dades va ser realitzada entre el 15 de juliol i el 10 de setembre de 2020

Part de la informació recollida, principalment de les pàgines web dels 947 ajuntaments catalans, així com de la resta d'institucions contemplades, ha pogut contrastar-se amb les dades que mostrava aquesta plataforma i altres fonts si es detectava alguna discordança.

Per prevenir els errors, molts dels processos de captura i depuració de dades han estat realitzats per persones diferents.

Les discrepàncies detectades no han superat en general l'1% de les dades recollides, i han estat corregides.

Les bases de dades elaborades s'han exportat a diferents formats, s'han fet proves de càrrega i d'explotació amb el programari reelaborat i molt millorat al llarg dels anys en què fem aquesta cerca tan gran de dades.

No hem d'oblidar que es disposa de més de 100.000 registres.

En aquesta ocasió s'ha elaborat un nou fitxer (base de dades) que conté tots els codis utilitzats històricament, així com els identificadors

de les/els electes, el que permet vincular tots aquests fitxers entre sí, creant una base de dades relacional segons les necessitats dels/les investigadors/es que vulguin gestionar tota aquesta informació. L'equip conserva els fitxers de treball que ha utilitzat, tant en aquesta edició com en les edicions anteriors del Banc de Dades.

Per últim assenyalar que per tal d'oferir una comparació homogènia del territori en el temps, tota la informació es presenta segons la divisió administrativa vigent a gener de 2016, independentment dels anys a què fan referència les diferents bases de dades estadístiques. Al llarg del període que comprèn el *Banc de Dades*, els Ajuntaments i els Consells Comarcals són els organismes que han presentat més canvis, per tant han estat inclosos en la variable *Observacions* de cadascuna de les matrius de les institucions. En el document Annex 1 es detallen els canvis produïts des de la transició fins el moment actual. Aquesta informació s'ha extret de MuniCat en data 7 de juny de 2016.

Característiques de les variables i de la càrrega de dades

La major part de les variables que trobem en el Banc de Dades es corresponen a les dades recollides històricament, de tipus numèric i només algunes són textuals per a facilitar la seva posterior codificació per a futures investigacions.

Aquest darrer tipus de variables ha estat inclòs de la forma més literal possible, sempre tenint en compte les dades subministrades per les fonts, per evitar així possibles errors atribuïbles a la càrrega de les dades.

s'ha continuat amb la codificació per tal de poder fer l'anàlisi històrica. A hores d'ara estem treballant per, a curt termini, poder oferir tota la informació retroactiva del Banc de Dades, sense codificació numèrica.

Les qüestions més destacables són:

Pel que fa a la variable *Cognoms i Nom*, s'ha pres com a referent la grafia amb la que consten en el darrer període legislatiu, per exemple en alguns casos s'ha conservat una "i" entre el primer i el segon cognom, però s'ha de tenir en compte que referent a la "i" hi ha moltes variants i que un mateix nom pot aparèixer amb ella o sense ella, segons el període legislatiu que es tracti.

Les diferents versions dels nom i els cognoms es deuen també a l'ús o no d'accents, a les abreviatures

(Josep M. o Josep M^a enlloc de Josep Maria), a la utilització de noms curts ("Asun", en lloc d'"Assumpta" o "Assumpció")

Aquestes petites diferències es poden atribuir simplement al criteri de confecció de la informació per part de les institucions o de les persones que introdueixen aquesta.

Com hem comentat, tenim un sistema d'identificació d'electes que els assigna un identificador únic. Això ens ofereix emmagatzemar totes les versions del nom detectades d'un/a mateix/a electe.

A cadascuna de les bases de dades, els *períodes legislatius* s'han enumerat de manera consecutiva ja que no tenen les mateixes dates d'inici de mandat ni de duració, matisant el període que comprenen. Això és important per poder fer anàlisi de cada mandat, per establir en quins casos és possible fer comparacions diacròniques entre institucions, i observar quines persones han estat electes.

Aquesta variable també resulta rellevant en el moment d'establir la *Permanència en la institució* que ha tingut cada persona.

Pel que fa al *grup polític*, podem afirmar que ha estat la variable més difícil de processar, especialment en la base de dades referent a la composició dels Ajuntaments catalans.

En tot moment, s'ha respectat la literalitat de les fonts i s'ha estandarditzat la denominació dels grups polítics presents en les diferents institucions per a facilitar futures tasques de comparació interinstitucional.

En els grups polítics grans i d'abast territorial ampli que en els diferents mandats s'han presentat amb algunes variacions nominatives, aquestes han estat respectades amb la finalitat que siguin útils per a les diferents hipòtesis de treball que puguin utilitzar-se en futures investigacions.

La variable *Situació de govern/oposició* al llarg de les diferents bases de dades l'hem millorat i ara es presenta amb tota la fiabilitat de tots els càrrecs electes, no en una mostra. El mateix podem dir de la variable *Càrrec* ja que s'ha comprovat per a tots els electes.

I una millora substancial en aquest període és la responsabilitat, és a dir, el tipus d'àrea temàtica de la qual són responsables els càrrecs electes. Es pot fer la consulta de totes les persones que exerceixen una responsabilitat. Aquesta és una dada molt interessant ja que permet veure quines responsabilitats exerceixen les dones i quines els homes.

3. PRESENTACIÓ PRINCIPALS RESULTATS

Pel que fa a la interpretació dels resultats de les taules que es troben en el proper apartat, assenyalar que es presenten tant en valors absoluts (recomptes) com en números relatius (percentatges), tant en el sentit de les variables dependents com de les independents. Si bé metodològicament no resulta massa adient utilitzar els percentatges, quan els recomptes parcials no arriben a la centena, i en ocasions tampoc a la desena de valors, i una vegada situats aquests valors en "quarantena", pel que fa a la seva representativitat o comparabilitat, els mantenim en les taules perquè considerem és la millor i més habitual manera de comparar dades amb sumes totals diferents.

TAULES ANNEXES

Taula 1. Evolució presència alcaldesses i alcaldes als ajuntaments catalans

Mandat	homes	dones	Total
1979-1983	97,80%	2,20%	100%
1983-1987	98,20%	1,80%	100%
1987-1991	97,30%	2,70%	100%
1991-1995	96,80%	3,20%	100%
1995-1999	95,50%	4,50%	100%
1999-2003	93,20%	6,80%	100%
2003-2007	90,00%	10,00%	100%
2007-2011	87,20%	12,80%	100%
2011-2015	85,80%	14,20%	100%
2015-2019	80,90%	19,10%	100%
2019-2023	77,00%	23,00%	100%

Taula 2. Evolució presència regidores i regidors als ajuntaments catalans

Mandat	homes	dones	Total
1979-1983	95,20%	4,80%	100%
1983-1987	93,80%	6,20%	100%
1987-1991	91,70%	8,30%	100%
1991-1995	89,00%	11,00%	100%
1995-1999	85,90%	14,10%	100%
1999-2003	81,70%	18,30%	100%
2003-2007	76,80%	23,20%	100%
2007-2011	70,50%	29,50%	100%
2011-2015	67,50%	32,50%	100%
2015-2019	64,50%	35,50%	100%
2019-2023	58,00%	42,00%	100%

Taula 3. Evolució presència conselleres i consellers als consells comarcals

Mandat	homes	dones	Total
1987-1991	95,50%	4,50%	100%
1991-1995	93,00%	7,00%	100%
1995-1999	88,90%	11,10%	100%
1999-2003	85,70%	14,30%	100%
2003-2007	82,90%	17,10%	100%
2007-2011	76,30%	23,70%	100%
2011-2015	73,70%	26,30%	100%
2015-2019	71,00%	29,00%	100%
2019-2023	62,00%	38,00%	100%

Taula 4. Evolució presència diputades i diputats a les diputacions catalanes

Mandat	homes	dones	Total
1979-1983	99,00%	1,00%	100%
1983-1987	96,00%	4,00%	100%
1987-1991	94,00%	6,00%	100%
1991-1995	92,00%	8,00%	100%
1995-1999	94,00%	6,00%	100%
1999-2003	91,00%	9,00%	100%
2003-2007	84,00%	16,00%	100%
2007-2011	80,00%	20,00%	100%

2011-2015	81,00%	19,00%	100%
2015-2019	77,00%	23,00%	100%
2019-2023	65,00%	35,00%	100%

Taula 5. Evolució presència diputades i diputats al Parlament de Catalunya

Mandat	homes	dones	Total
1980-1984	94,40%	5,60%	100%
1984-1988	92,00%	8,00%	100%
1988-1992	89,30%	10,70%	100%
1992-1995	85,40%	14,60%	100%
1995-1999	85,20%	14,80%	100%
1999-2003	75,00%	25,00%	100%
2003-2006	69,90%	30,10%	100%
2006-2010	64,70%	35,30%	100%
2010-2012	58,50%	41,50%	100%
2012-2015	59,30%	40,70%	100%
2015-2017	59,00%	41,00%	100%
2017-	44,00%	56,00%	100%

Taula 6. Evolució presència diputades i diputats d'Espanya al Parlament Europeu

Mandat	homes	dones	Total
1987-1989	90,00%	10,00%	100%
1989-1994	85,00%	15,00%	100%
1994-1999	67,00%	33,00%	100%
1999-2004	66,00%	34,00%	100%
2004-2009	67,00%	33,00%	100%
2009-2014	64,00%	36,00%	100%
2014-2019	57,00%	43,00%	100%
2019-2024	56,00%	44,00%	100%

Taula 7. Evolució presència diputades i diputats catalans al Congrés dels Diputats

Mandat	homes	dones	Total
1977-1979	94,10%	5,90%	100%
1979-1982	93,50%	6,50%	100%
1982-1986	91,80%	8,20%	100%
1986-1989	92,90%	7,10%	100%
1989-1993	92,00%	8,00%	100%
1993-1996	87,50%	12,50%	100%
1996-2000	73,60%	26,40%	100%
2000-2004	66,70%	33,30%	100%
2004-2008	61,70%	38,30%	100%
2008-2011	66,00%	34,00%	100%
2011-2016	68,10%	31,90%	100%
2016-2016	63,00%	37,00%	100%
2016-2019	63,00%	37,00%	100%
2019-2019	57,00%	43,00%	100%
2019-	48,00%	52,00%	100%

Taula 8. Evolució presència senadores i senadors catalans al Senat

Mandat	homes	dones	Total
1977-1979	93,70%	6,30%	100%
1979-1982	100%	0%	100%
1982-1986	96,40%	3,60%	100%
1986-1989	100%	0%	100%
1989-1993	96,20%	3,80%	100%
1993-1996	92,60%	7,40%	100%
1996-2000	86,70%	13,30%	100%
2000-2004	88,60%	11,40%	100%
2004-2008	78,30%	21,70%	100%
2008-2011	68,00%	32,00%	100%
2011-2016	64,00%	36,00%	100%
2016-2016	71,00%	29,00%	100%
2016-2019	59,00%	41,00%	100%
2019-2019	60,00%	40,00%	100%
2019-	58,00%	42,00%	100%

Homes i Dones protagonistes a les Institucions Democràtiques Catalanes. Presència i permanència als càrrecs (1977-2019)